

Vec C-338/19

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

25. apríl 2019

Vnútroštátny súd:

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

9. január 2019

Žalobkyňa:

Telecom Italia SpA

Žalovaný:

Regione Sardegna

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna

(Sezione Prima)

[Regionálny správny súd Sardínia, Taliansko (prvý senát)]

vyhlásil toto

UZNESENIE

vo veci žaloby [*omissis*], ktorú podala

spoločnosť Telecom Italia S.p.A [*omissis*];

proti

Regione Sardegna (región Sardínia, Taliansko) [*omissis*];

o zrušenie:

– rozhodnutia riaditeľa odboru pre siete a infraštruktúry regiónu Sardínia z 5. apríla 2013, č. p. 2586, ktorým uvedený región zamietol návrh spoločnosti Telecom Italia o zrušenie, na základe autoremedúry, opatrenia riaditeľa č. 1470 z 19. decembra 2012, ktorým sa spoločnosti uložila povinnosť vrátiť v plnom rozsahu príspevkov, ktorý získala v rámci projektu zameraného na rozšírenie širokopásmových služieb v znevýhodnených oblastiach Sardínie (SICS), pričom však región nezákonne použil úrokovú sadzbu stanovenú v článkoch 9 a nasledujúcich nariadenia ES č. 794/2004 v znení zmien podľa nariadenia ES č. 271/2008, vzťahujúcu sa na neoprávnenú štátnu pomoc alebo štátnu pomoc, ktorá sa zneužíva;

– predchádzajúceho opatrenia riaditeľa č. 1470 z 19. decembra 2012, ktorým sa nariadilo vrátenie uvedeného príspevku na spolufinancovanie, čím región Sardínia z dôvodu nesplnenia požiadaviek týkajúcich sa oprávnenosti pomoci v rámci autoremedúry *de facto* zrušil svoje rozhodnutie o poskytnutí príspevku, v časti, v ktorej sa v napadnutom opatrení použila namiesto zákonných úrokov úroková sadzba podľa nariadenia ES č. 794/2004;

– pokiaľ je to potrebné, rozhodnutia riaditeľa odboru pre siete a infraštruktúry regiónu Sardínia zo 4. januára 2013, č. p. 80, v ktorom sa odôvodňuje použitie vyššie uvedenej úrokovej sadzby;

– všetkých predchádzajúcich, súvisiacich a nasledujúcich aktov, vrátane, pokiaľ je to potrebné a v medziach záujmu žalobkyne, aktov verejného obstarávania, v ktorom bola spoločnosť Telecom Italia úspešným uchádzačom;

ako aj, subsidiárne:

o predloženie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru na základe článku 267 ZFEÚ, a to vo veci platnosti článkov 14 a 16 nariadenia ES č. 659/1999 a tiež článkov 9 a nasledujúcich nariadenia č. 794/2004 v znení zmien podľa nariadenia ES č. 271/2008, a to vo vzťahu k článku 108 ods. 2 ZFEÚ (pôvodnému článku 88 ZES), v prípade, že uvedené ustanovenia týchto nariadení by sa vykladali v tom zmysle, že členským štátom umožňujú, aby samostatne rozhodovali o neoprávnenosti štátnej pomoci alebo o zneužívaní štátnej pomoci, s tým, že dotknutým príjemcom uložia povinnosť daný príspevok vrátiť, a to bez predchádzajúceho rozhodnutia Európskej komisie o vymáhaní pomoci.

[omissis] [omissis] [podpisy nadriadených]

1. – Na základe uskutočneného rokovacieho konania, ktoré vyhlásil región Sardínia, sa spoločnosť Telecom Italia S.p.A. poskytol finančný príspevok na rozšírenie širokopásmových služieb v znevýhodnených oblastiach Sardínie (SICS), a to na základe konečného návrhu, o ktorom bola Európska komisia upovedomená v súlade s článkami 87 a 88 ZES (súčasnými článkami 107 a 108 ZFEÚ). Rozhodnutím č. 222/2006 z 22. novembra 2006 Európska komisia konštatovala, že predmetná pomoc je „zlučiteľná s článkom 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES“.
2. – Región z uvedeného dôvodu rozhodol, že vo vyhlásenom verejnom obstarávaní uspela spoločnosť Telecom Italia S.p.A., ktorá získala príspevok na spolufinancovanie v celkovej výške 6 100 000,00 eur. Dňa 14. marca 2007 účastníci konania uzatvorili zmluvu o spolufinancovaní, v ktorej sa okrem iného upravil (článok 8) spôsob kontroly výnosnosti projektu; v odsekoch 9 a 10 sa ďalej stanovilo, že „v prípade, že na záver kontrolného obdobia Komisia konštatuje zlyhanie trhu v menšom rozsahu, než sa stanovilo, oznámi to spoločnosti a umožní jej vyjadriť sa k danej veci. Ak spoločnosť nevznesie voči uvedeným záverom námietky, ...znamená to, že s nimi súhlasí. V takom prípade bude spoločnosť povinná vrátiť pomernú časť poskytnutého príspevku na spolufinancovanie a tiež zaplatiť zákonné úroky vypočítané odo dňa poskytnutia príspevku“.
3. – Na základe vykonanej kontroly región Sardínia – potom, čo konštatoval, že v danej veci sa dosiahla „interná miera výnosnosti projektu bez predmetného príspevku vo výške 12,772 %, t. j. hodnota prekračujúca maximálnu hranicu 10 %, ktorá sa v návrhu projektu uvádza ako ukazovateľ zlyhania trhu“ – opatrením riaditeľa č. 1470 z 19. decembra 2012 rozhodol o vrátení celej sumy príspevku, ktorá sa do daného času poskytla, t. j. sumy vo výške 5 490 000,00 eura, pričom na túto sumu použil úrokovú sadzbu vzťahujúcu sa na vrátenie nezlučiteľnej a neoprávnenej štátnej pomoci a vyplývajúcu z článkov 9 a nasledujúcich nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004 [„ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 stanovujúce“ – po zmene názvu – „podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie“] v znení zmien podľa nariadenia Komisie (ES) č. 271/2008 z 30. januára 2008.

4. – Žalobou podanou v prejednávanej veci navrhla spoločnosť Telecom Italia S.p.A. zrušiť vyššie uvedené regionálne opatrenie, ako aj ďalšie akty špecifikované v úvode, keďže použitie úrokovej sadzby vzťahujúcej sa na vrátenie neoprávnenej štátnej pomoci alebo štátnej pomoci, ktorá sa zneužíva, považovala za nezákonné.

4.1. – Konkrétne spoločnosť uvádza tieto žalobné dôvody:

– porušenie článkov 4 a 7 nariadenia (ES) č. 659/1999, keďže rozhodnutie Európskej komisie č. 222/2006 z 22. novembra 2006, ktorým sa konštatovala zlučiteľnosť oznámenej štátnej pomoci so Zmluvou, nemožno považovať za „podmienečné rozhodnutie“ v súlade s článkom 7 ods. 4 uvedeného nariadenia Spoločenstva [podľa ktorého „Komisia môže pripojiť ku kladnému rozhodnutiu podmienky, podľa ktorých sa pomoc môže považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom a môže stanoviť povinnosti, aby sa umožnilo monitorovanie súladu s rozhodnutím (ďalej sa označuje len ako „podmienečné rozhodnutie“)“], keďže vo veci sa nezačalo konanie vo veci formálneho zisťovania (ktoré sa môže, okrem iného, skončiť vydaním podmienečného rozhodnutia);

– porušenie článku 108 ods. 2 prvého pododseku Zmluvy o fungovaní Európskej únie, v ktorom sa výlučne Európskej komisii priznáva úloha zrušiť alebo upraviť štátnu pomoc, ktorá sa zneužíva; rovnako porušenie článku 16 nariadenia (ES) č. 659/1999, v ktorom sa (pokiaľ ide o „zneužitie pomoci“) stanovuje, že: „Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 23, Komisia môže v prípade zneužitia pomoci začať konať vo veci formálneho zisťovania podľa článku 4 (4). Články 6, 7, 9 a 10, článok 11 (1), články 12, 13, 14 a 15 sa uplatnia *mutatis mutandis*“; ak preto Komisia nemá v úmysle predložiť danú záležitosť priamo Súdnemu dvoru podľa článku 23 citovaného nariadenia, je povinná začať konanie vo veci formálneho zisťovania s cieľom preskúmať, či dochádza k zneužívaniu jej rozhodnutia, na základe ktorého prijme rozhodnutie o vymáhaní pomoci podľa článku 14 uvedeného nariadenia, v ktorom Komisia posúdi prípadné porušenie vopred stanovených podmienok (v prípade podmienečných rozhodnutí);

– neplatnosť článkov 14 a 16 nariadenia (ES) č. 659/1999, ako aj článkov 9 a nasledujúcich nariadenia (ES) č. 794/2004 v znení zmien podľa nariadenia (ES) č. 271/2008, a to z dôvodu rozporu s článkom 108 ods. 2 prvým pododsekom ZFEÚ, pokiaľ sa vykladajú v tom zmysle, že členským štátom umožňujú, aby samostatne rozhodovali o zneužívaní štátnej pomoci schválenej Komisiou alebo o použití z tohto vyplývajúcich úrokov, a to aj bez predchádzajúceho rozhodnutia Európskej komisie (o vymáhaní).

5. – Do konania vstúpil región Sardínia, ktorý predovšetkým namieta zmeškanie lehoty na podanie žaloby [príslušné dôvody] *[omissis]* Vo veci samej navrhuje žalobu zamietnuť ako nedôvodnú.

6. – *[omissis]* [pojednávanie]

7. – *[omissis]*

[omissis] [omissis] [zamietnutie námietky o zmeškaní lehoty na podanie žaloby]

8. – Pokiaľ ide o meritum veci, vnútroštátny súd považuje za nevyhnutné podať na Súdny dvor Európskej únie návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, a to vo veci výkladu uvedených ustanovení nariadenia (ES) č. 659/1999/ES z 22. marca 1999 a nariadenia (ES) č. 794/2004/ES z 21. apríla 2004, zmeneného nariadením č. 271/2008 z 30. januára 2008, v kontexte, ktorý sa vysvetľuje nižšie.
9. – Predbežne je potrebné poznamenať, že všetky žalobné dôvody uvedené žalobkyňou, ktorou je spoločnosť Telecom Italia S.p.A., sú vzhľadom na ich úzku väzbu opodstatnené, v tom zmysle, že vyhovením len jednému z nich by sa umožnilo rozhodnúť o spore a zrušiť napadnuté rozhodnutia.
10. – Relevantné ustanovenia práva Európskej únie.

Na účely vydania rozhodnutia v prejednávanej veci sú významné nasledujúce ustanovenia práva Európskej únie.

Predovšetkým článok 108 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodný článok 88 ods. 2 ZES), podľa ktorého: „Ak Komisia po výzve, aby príslušné strany predložili pripomienky, zistí, že pomoc poskytnutá štátom alebo zo štátnych zdrojov je nezlučiteľná s vnútorným trhom podľa článku 107, alebo ak zistí, že táto podpora sa zneužíva, rozhodne o tom, že príslušný štát túto pomoc v lehote stanovenej Komisiou zruší alebo upraví“.

Okrem toho sú významné viaceré ustanovenia nariadenia (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 (nariadenie Rady „ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 zmluvy o fungovaní Európskej únie“):

– článok 1 ods. 1 písm. g) vymedzuje pojem „nesprávne uplatnená pomoc [zneužitie pomoci – *neoficiálny preklad*]“ ako „pomoc uplatnenú príjemcom v rozpore s rozhodnutím vykonaným podľa článku 4 (3) alebo článku 7 (3), alebo (4) tohto nariadenia“;

– článok 7 ods. 4, podľa ktorého „Komisia môže pripojiť ku kladnému rozhodnutiu podmienky, podľa ktorých sa pomoc môže považovať za zlučiteľnú so spoločným trhom a môže stanoviť povinnosti, aby sa umožnilo monitorovanie súladu s rozhodnutím (ďalej sa označuje len ako ‚podmienečné rozhodnutie‘)“;

– článok 16, v ktorom sa stanovuje, že „Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 23, Komisia môže v prípade zneužitia pomoci začať konať vo veci formálneho zisťovania podľa článku 4 (4). Články 6, 7, 9 a 10, článok 11 (1), články 12, 13, 14 a 15 sa uplatnia *mutatis mutandis*“.

Napokon je relevantný článok 9 ods. 1 a 2 nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004 [ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (ES) č. 659/1999

z 22.marca 1999)] v znení zmien podľa nariadenia Komisie (ES) č. 271/2008 z 30. januára 2008, kde sa stanovuje, že:

– „1. Pokiaľ nie je osobitným rozhodnutím stanovené inak, úroková sadzba, ktorá má byť použitá pre vymáhanie štátnej pomoci poskytnutej v rozpore s článkom 88 ods. 3 zmluvy [v súčasnosti článok 108 ods. 3], je ročná percentuálna sadzba, ktorú Komisia stanoví vopred pre každý kalendárny rok“;

– „2. Úroková sadzba sa vypočíta pripočítaním 100 bazických bodov k ročnej sadzbe na peňažnom trhu. Ak táto sadzba nie je k dispozícii, použije sa trojmesačná sadzba na peňažnom trhu alebo v prípade, že neexistuje, uplatní sa výnos zo štátnych dlhopisov“.

11. – Vnútroštátne právne predpisy.

Pokiaľ ide o vnútroštátne právo, významné sú ustanovenia článku 1282 prvého odseku codice civile (občiansky zákonník) (podľa ktorého „Likvidné a vymáhatelne peňažné pohľadávky zakladajú právo na úroky v plnej výške, pokiaľ zákon alebo príslušný titul pohľadávky nestanovujú inak“) a článku 1284 občianskeho zákonníka [podľa ktorého „Sadzba zákonných úrokov sa stanovuje vo výške 0,8 % ročne. Z podnetu Ministro del tesoro (minister financií, Taliansko) prostredníctvom dekrétu uverejneného v Gazzetta ufficiale della Repubblica italiana (Úradný vestník - Zbierka zákonov Talianskej republiky) pred 15. decembrom roka predchádzajúceho uplatneniu sadzby možno každoročne zmeniť jej výšku v závislosti od priemerného hrubého ročného výnosu štátnych dlhopisov na obdobie kratšie ako dvanásť mesiacov a vzhľadom na zistenú výšku ročnej inflácie. Ak nie je pred 15. decembrom určená sadzba v novej výške, počas nasledujúceho roka zostáva nezmenená“].

12. – Záver.

Pochybnosti odôvodňujúce predloženie prejudiciálnych otázok sa v prvom rade týkajú výkladu článku 16 nariadenia č. 659/1999.

Rozhodnutím Európskej komisie č. 222/2006 z 22. novembra 2006 sa totiž konštatovala zlučiteľnosť predmetnej štátnej pomoci so Zmluvou za predpokladu, že podporený projekt nevytvorí po jeho realizácii zisk vyšší, než sa pôvodne stanovilo. V prípade vyššieho zisku „Telecom Italia vráti pomernú časť finančného príspevku“ (bod 5.2.3. písm. g) rozhodnutia).

Okrem toho článok 16 citovaného nariadenia, podľa ktorého v prípade zneužitia štátnej pomoci a po vydaní podmieneného rozhodnutia Komisia môže (alternatívne) predložiť vec Súdnemu dvoru alebo začať konanie vo veci formálneho zisťovania (ktoré sa môže skončiť vydaním rozhodnutia o vymáhaní), podľa všetkého vylučuje možnosť, aby jednotlivý členský štát samostatne rozhodol, či dochádza k zneužívaniu štátnej pomoci. Zdá sa, že tento výklad potvrdzuje článok 108 ods. 2 ZFEÚ, ktorý úlohu zrušiť alebo zmeniť nezlučiteľnú alebo neoprávnenú pomoc vyhradzuje Komisii.

V každom prípade, vo vyššie citovanom článku 9 ods. 1 a 2 nariadenia (ES) č. 794/2004 sa stanovuje „úroková sadzba, ktorá má byť použitá pre vymáhanie štátnej pomoci poskytnutej v rozpore s článkom“ 108 ods. 3 ZFEÚ, toto ustanovenie sa však podľa všetkého nevzťahuje aj na prípad, keď sa o vymáhaní rozhodlo v dôsledku toho, že pri realizácii štátnej pomoci schválenej podmieneným rozhodnutím nastala určitá, v tomto rozhodnutí špecifikovaná situácia. Aj vzhľadom na objektívnu rôznorodosť oboch situácií vedúcich k vymáhaniu pomoci by sa v takom prípade mohla na sumu, ktorá je predmetom vymáhania, použiť v súlade s tvrdením žalobkyne zákonná úroková sadzba vypočítaná podľa príslušných pravidiel dotknutého členského štátu.

13. – Prejudiciálne otázky.

Vzhľadom na uvedené kladie Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna (Regionálny správny súd Sardínia) tieto prejudiciálne otázky:

Má sa článok 16 nariadenia (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 (nariadenie Rady „ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 zmluvy o fungovaní Európskej únie“), ktorý sa na prejednávajúcu vec vzťahuje z hľadiska časovej pôsobnosti a podľa ktorého „bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 23, Komisia môže v prípade zneužitia pomoci začať konať vo veci formálneho zisťovania podľa článku 4 ods. 4. Články 6, 7, 9 a 10, článok 11 ods. 1, články 12, 13, 14 a 15 sa uplatnia *mutatis mutandis*“, vykladať v tom zmysle, že predbežné rozhodnutie o vymáhaní má Európska komisia prijať aj v prípade zneužitia štátnej pomoci (s výnimkou práva Komisie predložiť vec priamo Súdnemu dvoru na základe článku 23 nariadenia (ES) č. 659/1999)?

– V prípade zápornej odpovede na predchádzajúcu otázku, má sa vyhlásiť neplatnosť článku 16 nariadenia (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999, a to z dôvodu rozporu tohto článku s ustanovením článku 108 ods. 2 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodného článku 88 ods. 2 ZES)?

– Má sa článok 9 ods. 1 a 2 nariadenia Komisie (ES) č. 794/2004 z 21. apríla 2004 [ktorým sa vykonáva nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999)] v znení zmien podľa nariadenia Komisie (ES) č. 271/2008 z 30. januára 2008 vykladať v tom zmysle, že v tomto článku stanovená úroková sadzba vzťahujúca sa na vrátenie neoprávnenej alebo nezlučiteľnej štátnej pomoci sa použije aj v prípade vymáhania príspevkov štátnej pomoci, ktoré Komisia schválila podmieneným rozhodnutím a pri ktorých realizácii došlo k zneužitiu vyplývajúcemu zo skutočnosti, že nastala situácia uvedená v podmienenom rozhodnutí?

Z týchto dôvodov

Tribunale Amministrativo Regionale per la Sardegna, Sezione Prima (Regionálny správny súd Sardínia, prvý senát) nariaďuje:

1. predložiť podľa článku 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie Súdnemu dvoru Európskej únie prejudiciálne otázky uvedené v odôvodnení;

2. prerušiť toto konanie až do vydania rozhodnutia o prejudiciálnych otázkach;

[omissis] [obvyklé postupy]

[omissis] Cagliari [omissis] 9. januára 2019 [omissis]

[omissis]

PRACOVNÝ DOKUMENT